

ТОШКЕНТ ОҚШОМЛИ

Газета 1966 йил
1 июлдан
чиқа бошлаган

ШАҲАР ИЖТИМОЙ - СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

№ 10 (10.063)

2004 ЙИЛ 15 ЯНВАРЬ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

2004-2005 йиллар даврида маҳаллий хомашё негизда тайёр маҳсулотлар, бутловчи буюмлар ва материаллар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш дастурини амалга оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида

Вазирлар Маҳкамаси қайд этадики, иқтисодиётни таркибий қайта ўзгартиришда муҳим роль ўйнайдиган маҳаллий хомашёдан бутловчи буюмлар, узеллар ва материаллар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш дастурини шакллантиришда ва уни амалга ошириш жараёнида жилдий камчиликлар ва нуқсонлар мавжуд.

Ўтказилган танқидий таҳлил шуни кўрсатадики, бир қатор қўшма корхоналар ишлаб чиқаришда маҳаллий хомашёдан ҳамда мамлакатимиз ишлаб чиқарувчилари томонидан чиқарилаётган бутловчи буюмлар, узеллар ва блоклардан кенг фойдаланиш бўйича зиммаларига қабул қилган мажбуриятларининг тўлиқ бажарилишини таъминлашмаяпти. Бунинг асосий сабаби - ишлаб чиқарилаётган маҳсулотни сотиш бозори маркетинги бўйича ишларнинг суғ сур ташкил этилганлиги ва қўшма корхоналарни ташкил этишда экспорт бўйича қабул қилинган мажбуриятларнинг бажарилмаётганидир.

Ишлаб чиқаришнинг маҳаллий хомашё, материаллар ва бутловчи буюмлар ҳисобига бутланиши учун ишлаб чиқарувчиларни қизиқтирувчи боғжона преференциялари ва солиқ имтиёзларининг самарали тизимини яратиш ҳисобига ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш масалаларини ҳал этишга комплекс ёндашув амалда мавжуд эмас. Ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш лойиҳаларини амалга оширишда иштирок этаётган корхоналар раҳбарларини ва муҳандис-техник ходимларини рағбатлантириш масалаларига етарли эътибор берилмапти.

Янги технологияларни ўзлаштириш ва ишлаб чиқаришни техника жиҳатидан янгилаш, рақобатга бардошли бутловчи буюмлар, узеллар ва деталлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш масалалари аниқ субъектларнинг ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштиришни чуқурлаштириш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотни сотиш бозорини кенгайтириш, маҳаллийлаштирилаётган ишлаб чиқаришлар учун техник ходимлар тайёрлашни ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш бўйича изчил иш олиб боришдан манфаатдорлигини оширишнинг таъсирчан механизмини яратиш билан боғланган ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш ҳажмларини босқичма-босқич кенгайтиришнинг ўзро боғлиқ комплекс дастури деярли шакллантирилмаган.

Камчиликларни бартараф этиш ва кўрсатиб ўтилган вазифаларни амалга ошириш, мамлакатимизда рақобатга бардошли маҳсулотларни ишлаб чиқариш ҳажмларини кўпайтиришни ва турларини кенгайтиришни янада рағбатлантириш, тайёр маҳсулотлар, бутловчи буюмлар ва материалларни ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштиришни чуқурлаштириш ҳисобига товарлар импортини мақбуллаштириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Хорижий инвестициялар иштирокида ишлаётган ва янгидан ташкил этилаётган корхоналар учун бутловчи буюмлар, узеллар ва блоklar ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш жараёнида илчил амалга ошириш, бунинг учун замонавий технологик базани яратиш, ишлаб чиқаришни замонавийлаштириш ва янги технологияларни ўзлаштириш, тегишли малакага эга бўлган кадрларни тайёрлаш ўтказилаётган таркибий сиёсатнинг муҳим, устувор вазифаси ҳисоблансин.

Давоми 2-бетда.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

2004 йил 13 январь куни Термиз-Тошкент маршрути бўйича НУ-1154-рейсни амалга ошираётган «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясига қарашли Як-40 самолёти Тошкент шаҳри аэропорти ҳудудида авиаҳалокатга учради. Натжидада 37 киши, жумладан 5 нафар экипаж аъзолари ҳалок бўлдилар.

Одамлар ўлимига сабаб бўлган мазкур ҳалокат муносабати билан Вазирлар Маҳкамаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Авиаҳалокат сабабларини аниқлаш бўйича Хукумат комиссияси тузилсин.

Комиссияга авиаҳалокат сабабларини аниқлаш ва унинг оқибатларини бартараф этиш учун тегишли вазирликлар ва идораларнинг ушбу ишларни пухта амалга ошира оладиган мутахассислари ва экспертларини жалб қилиш ҳуқуқи берилсин.

2. Хукумат комиссияси:

ҳалокатга учраган самолётнинг бўлақларини топиш ва ўрганиш, ҳалок бўлганларнинг жасадларини суд-тиббий экспертизадан ўтказиш, шунингдек уларнинг шахсини аниқлаш бўйича ишларни ташкил этсин;

ҳалок бўлганларнинг жасадларини уларнинг яшаш жойларига қариндошларига етказишни таъминласин, дафн маросимларини ташкил қилишда кўмаклашсин ва иштирок этсин;

авиаҳалокатга сабаб бўлган вазиятни атрофлича ўрганиш бўйича суриштирув ўтказсин. Бош

прокуратура қонунчиликка мувофиқ авиаҳалокат ҳолати бўйича жиноий иш қўзғатсин ва зарур бўлган тезкор-тергов тадбирлари ўтказишни таъминласин;

авиаҳалокат оқибатида ҳалок бўлган фуқароларнинг оилаларига белгиланган тартибда моддий ва бошқа ёрдамларни кўрсатсин; бажарилган ишлар натижалари ва келгусида бундай ҳодисаларнинг олдини олиш бўйича тайёрланган таклифлар тўғрисида 2004 йил 25 январьга ахборот берсин.

3. Авиаҳалокат оқибатида фуқароларнинг қурбон бўлганлиги муносабати билан 2004 йил 15 январь мамлакатда мотам куни деб эълон қилинсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2004 йил 14 январь

ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ ХАБАРИ

Хабар қилинганидек, 2004 йил 13 январь куни соат 19.27 да Тошкент шаҳар аэропорти ҳудудида Термиз-Тошкент йўналиши бўйича 1154 рейсни бажараётган ЯК-40 самолёти кўниш чоғида ҳалокатга учради. Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида 14 январь куни ўтган матбуот анжуманида мамлакатимиз ва хориж журналистларига содир бўлган воқеа тафсилотлари маълум қилинди.

Унда Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Р.Қодиров, ташки ишлар вазирининг биринчи ўринбосари В.Норов иштирок этди.

Маълум қилинганидек, соат 19.27 да ЯК-40 самолётининг шассиси «Тошкент» аэропортига кўниш чоғида ҳозирча номаълум сабабларга кўра учиш-қуриш йўлагига тегмаган. Самолёт икки метр баландликда аэропорт ҳудудидаги бетон тўсиққа урилди, Янгиобод даҳасидан оқиб ўтувчи Қорасув каналига қалаб тушган. Натжидада самолётда ёнгин чиққан.

Авиаҳалокат оқибатида 32 йўловчи ва 5 нафар экипаж аъзоси ҳалок бўлди. Йўловчиларнинг тўрт нафари хорижий давлатлар фуқароси, улар орасида БМТнинг доимий мувофиқлаштирувчиси ва БМТ Тараққиёт дастури-

нинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси раҳбари Ричард Конрой ҳам бўлган. Воқеа жойида авария-қутқарув хизматлари иш олиб бормоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов 13 январь куни кечқурун ҳалокат рўй берган жойга борди. Давлатимиз раҳбари ҳалок бўлганларнинг оилаларига зарур ёрдам кўрсатиш, авиаҳалокат сабабларини атрофлича ўрганиш ва аниқлаш бўйича тезкор ташкилий чоралар кўриш ҳақида кўрсатма берди.

Бош вазир Ш.Мирзиёев раҳбарлигида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, ҳарбийлашган тузилмалар ва давлат ҳокимияти органлари раҳбарларидан иборат ҳукумат комиссияси тузилди. Комиссия зиммасига ҳалокат сабабларини аниқлаш ва ҳалок бўлганларнинг оила

аъзолари ҳамда қариндошларига зарур ёрдам кўрсатиш билан боғлиқ масалаларни ҳал қилиш юклатилган.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси мазкур ҳалокат юзасидан жиноят иши қўзғади.

Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимларидан иборат тезкор-тергов гуруҳи ташкил этилиб, текширув ишлари бошланди. Текширув чоғида ҳалокат жойидан топилган самолётнинг «қора кўти»си ўрганиш учун махсус комиссияга топширилди.

Бош прокурор Р.Қодиров журналистларнинг саволларига жавоб қайтарар экан, террорчилик ҳаракати эҳти-моли ҳақида беэвосита далиллар йўқлигини, аммо бундай тахмин ҳам, албатта чуқур ўрганиб чиқилишини таъкидлади.

Мазкур иш юзасидан суриштирув давом этмоқда.

ХУМСАДОСИ

Барча маъбалардан олинган сўнгги хабарлар

Мамлакатимизда

- Йўловчилар ва экипаж аъзолари ҳаётдан кўз юмган авиаҳалокат муносабати билан хорижий давлатлар раҳбарлари Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовга чуқур ҳамдардлик билдирмоқдалар.
- Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорги Кенгесиде ўтган мажлисда Республика-

да болалар спортини ривожлантириш борасида амалга оширилаётган ишлар муҳокама этилди.

• Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясида олий таълим муассасалари ректорлари учун ташкил этилган ўқув-семинари якунланди.

• Навбахор туманининг Й.Охунбоев номидаги ширкат ҳўжалигида пахтани қайта ишлаш заводи қурилиши бошланди.

Жаҳонда

- Аргентина Федерал суди ядро чикин-

дилари мавжуд бўлган Америка кemasига Аргентина ҳудудий сувларига киришини таъкиқлади.

• Япон ва француз биологлари тириклик тизимининг барча хусусиятларини, шу жумладан оксилни синтезлаш қувватига эга бўлган сунъий ҳужайра яратдилар.

• Россиянинг Екатеринбург шаҳридаги поликлиникада гайриоддий зотилхан ташхиси қўйилган Янги Зеландиялик фуқаро ҳаётдан кўз юмди.

• Хитойнинг «Синьхуа» ахборот агентлиги хабарига кўра, Гуангси провинциясида икки автобуснинг тўқнашиб кетиши натижасида 15 киши ҳалок бўлган, 9 киши ogир яраланган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг

ҚАРОРИ

2004-2005 йиллар даврида маҳаллий хомашё негизда тайёр маҳсулотлар, бутловчи буюмлар ва материаллар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш дастурини амалга оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида

Давоми. Боши 1-бетда.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2003 йил 11 ноябрдаги Ф-1863-сон фармойишига мувофиқ тузилган ишчи гуруҳ томонидан маҳаллий хомашё негизда тайёр маҳсулотлар, материаллар ва бутловчи буюмлар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштиришни чуқурлаштириш ҳамда ишлаб чиқариш мақсадидаги маҳсулотларни импорт қилиш ҳажмларини мақбуллаштириш бўйича кўшимча имкониятлар баҳолаб чиқилганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

Ишчи гуруҳ томонидан вазирликлар, идоралар, хўжалик бирлашмалари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари иштирокида ишлаб чиқилган 2004-2005 йиллар даврида маҳаллий хомашё негизда тайёр маҳсулотлар, бутловчи буюмлар ва материаллар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш комплекс дастури маълумлансин.

Қуйидагилар:

тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш даражаси рўйхати;

саноат маҳсулотларининг асосий турлари учун бутловчи буюмлар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш лойиҳалари рўйхати;

тайёр маҳсулотларнинг янги турларини, уларга қисмлар ва бутловчи буюмлар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш лойиҳалари рўйхати;

хомашё, компонентлар ва саноат материаллари ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш лойиҳалари рўйхати;

республика корхоналарида ишлаб чиқаришни ўзлаштириш учун ишлаб чиқариш-техника ва истеъмол мақсадларидаги материаллар ва буюмлар рўйхати тасдиқлансин.

3. Маҳаллий хомашё негизда тайёр маҳсулотлар, бутловчи буюмлар ва материаллар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш комплекс дастурини амалга ошириш масалалари бўйича Махсус комиссия тузилсин.

Махсус комиссия (Ў.Т.Султонов): Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги ва Давлат статистика қўмитаси иштирокида тайёр маҳсулотлар, бутловчи буюмлар, хомашё, компонентлар ва материаллар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш лойиҳаларининг амалга оширилиши устидан мунтазам назорат ўрнатсин ва ҳар ойда Вазирлар Маҳкамасига ахборот берсин; икки ой муддатда маҳсулотларнинг тайёр турларини ишлаб чиқараётган янгидан ташкил этилаётган хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналар рўйхатини аниқласин, улар бўйича ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш даражасининг оширилиши устидан мониторинг олиб бориш механизми тўғрисидаги таклифларни тайёрласин ва Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги Вазирлар Маҳкамасига корхоналарнинг раҳбарлари ва муҳандис-техник ходимларининг ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш кенгайтирилишидан манфаатдорлигини оширишни рағбатлантиришга доир таклифлар киритсинлар, бунда улар меҳнатига ҳақ тўлашни ишлаб чиқаришнинг маҳаллийлаштирилиши даражасига янада кўпроқ боғлаш назарда тутилсин.

Бошқарувнинг барча даражаларида иш якунларини чиқаришда раҳбарларнинг ишига баҳо бериш мезонларидан бири сифатида ишлаб чиқаришнинг маҳаллийлаштирилиши даражаси, маҳаллий хомашё негизда рақобатбардошли тайёр маҳсулотлар, бутловчи буюмлар, узеллар ва блоklar, материаллар ишлаб чиқариш ўзлаштирилиши кўрсаткичидан фойдаланилсин.

5. Тасдиқланган Маҳаллийлаштириш дастури лойиҳалари амалга ошириладиган корхоналар 2004 йил 1 январдан бошлаб беш йил муддатга:

четдан олиб келинаётган технология асбоб-ускуналари ва уларга эҳтиёт қисмлар, шунингдек республикада ишлаб чиқарилмайдиган ва маҳаллийлаштириладиган маҳсулот ишлаб чиқаришда технология жараёнида фойдаланиладиган материаллар ва компонентлар учун божхона тўловлари (божхонада расмийлаштириш йиғимларидан ташқари);

маҳаллийлаштириш дастури лойиҳаларига мувофиқ ишлаб чиқарилган маҳсулотлар бўйича даромад (фойда) солиғи, ягона солиқ (солиқ солишининг соддалаштирилган тизимини қўллаётган субъектлар учун);

маҳаллийлаштириладиган маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун фойдаланиладиган асосий ишлаб чиқариш фондлари бўйича мулк солиғи тўлашдан озод қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси, Давлат божхона қўмитаси ва Адлия вазирлиги кўрсатиб ўтилган имтиёзларни қўллаш ва бўшаётган маблағлардан тасдиқланган Маҳаллийлаштириш дастурини амалга ошириш учун мақсадли фойдаланиш тўғрисидаги низомни ўн кун муддатда ишлаб чиқилсинлар ва белгиланган тартибда тасдиқласинлар.

6. Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар агентлиги республикада ишлаб чиқарилмайдиган четдан олиб келинадиган технология асбоб-ускуналари, эҳтиёт қисмлар, материаллар ва компонентларни маҳаллийлаштириладиган маҳсулотни ишлаб чиқаришда технология жараёнида фойдаланиладиган технология асбоб-ускуналари, эҳтиёт қисмлар, материаллар ва компонентлар тоифасига киритиш тўғри-

сида хулосалар бериш бўйича ваколатли орган этиб белгилансин.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар агентлиги, Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги, Давлат божхона қўмитаси, Давлат солиқ қўмитаси ва Адлия вазирлиги икки ҳафта муддатда кўрсатиб ўтилган хулосаларни беришни тартибга солувчи тегишли низомни белгиланган тартибда тасдиқласинлар.

7. Белгилансинки, зарурат бўлганда Маҳаллийлаштириш дастури рўйхати ва параметрларига тузатиш киритиш Иқтисодиёт вазирлиги ва бошқа манфаатдор идораларнинг хулосалари асосида Вазирлар Маҳкамаси комплекслари билан келишган ҳолда Дастурни амалга ошириш масалалари бўйича Махсус комиссиянинг таклифларига биноан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг тегишли қарорини қабул қилиш йўли билан амалга ошириладиган.

Махсус комиссия Иқтисодиёт вазирлиги ва бошқа манфаатдор идоралар билан биргаликда бир ой муддатда Маҳаллийлаштириш дастурига тузатиш киритишга доир таклифларни тасдиқлаш учун Вазирлар Маҳкамасига киритиш тартибини ишлаб чиқсин.

8. Республиканиннг тижорат банкларига 2004-2005 йиллар даврида маҳаллий хомашё негизда тайёр маҳсулотлар, бутловчи буюмлар ва материаллар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш комплекс дастурига киритилган лойиҳаларни амалга оширишда қатнашаётган, тижорат банклари томонидан хизмат кўрсатиладиган корхоналарни ҳисобга олиш ва банкларнинг ҳар йилги кредит портфелларини тузишда уларга устувор аҳамият бериш тавсия этилсин.

9. Вазирлар Маҳкамасининг «2005 йилгача бўлган даврда маҳаллий хомашё негизда буюмлар ва материаллар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш дастурига киритилган лойиҳалар рўйхатини аниқлаштириш тўғрисида» 2001 йил 22 ноябрдаги 456-сон қарорининг 1 ва 2-бандлари ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

10. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда қонун ҳужжатларига мазкур қарордан келиб чиқадиган ўзгаришлар ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсин.

11. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ш.М.Мирзиёев зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг
Раиси
И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2004 йил 14 январь

ПОЙТАХТНИНГ
Дир Кўни

Янгиликлар, воқеалар

КЎСҚА

«Салтанат»

• **БУГУН** «Тошкентнон» уюшмасида 2004 йилда истеъмолчиларга нон ва нон маҳсулотлари етказиб бериш бўйича шартномалар тузиш мақсадида ярмарка ўтказилди. Ярмарка давомида пойтахтимиздаги нон ишлаб чиқариш корхоналарида тайёрланган 320 хилдан ортиқ маҳсулотларнинг кўргазмаси бўлиб ўтди.

• **БЕКТЕМИР** туман мудофаа ишлари бўлимида ёш, фаол ходимлар ва тумандаги ҳарбий хизматга чақирув ёшидаги ўсмирлар иштирокида тадбир бўлиб ўтди.

• **КЕЧА** Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида Сиёсий тадқиқотлар маркази томонидан уюштирилган илмий-амалий семинар «Ўзбекистон Республикасининг жаҳон товарлар ва хизматлар бозорида иштирокини фаоллаштириш» деб номланди.

• **ШАЙХОНТОХУР** туманидаги «Янги Камолон» маҳалласида Меҳр ва мурувват йили муносабати билан ташкил этилган хайрия тадбирида кам таъминланган оилаларнинг 200 нафар фарзандлари иштирок этишди.

• **НАЖМИДДИН** Насриддинов номли 136-мактабда 1-синф ўқувчилари, ўқитувчилар ҳамда ота-оналар иштирокида саводхонлик тадбири ўтказилди.

• **ТОШКЕНТ** Давлат ахборот технологиялари университетига таълим самарадорлигини ошириш мақсадида хориждан замонавий педагогик технологиялар келтирилди.

• **МИРЗО** Улугбек туманида жойлашган ҳарбий госпиталда даволанаётган аскарлар соғлигини яхшилашга кўмак бериш мақсадида ҳомийлар томонидан зарур дори-дармон воситалари тўхта этилди.

• **УМУРТҚА** поғонаси патологияси бўйича илмий изланишлар олиб бораётган Травматология ва ортопедия илмий-тектириш институтининг бир гуруҳ шифокорлари Англия, АҚШ, Россия мамлакатлари шифохоналарида малака ошириб қайтишди.

• **«2-ЧАРХ** Камолон» маҳалласида меҳрга ташна инсонлар учун Меҳр ва мурувват йили муносабати билан уюштирилган хайрия тадбирида Хлеб-бушкина номли меҳрибонлик уйи тарбияланувчилари ҳам иштирок этишди.

• **ЁШЛАРНИНГ** билимини юксалтириш мақсадида ташкил этилган «Интеллектуал ёшлар» марказининг фаолият бошлаганига бир йил тўлди.

Тошкент шаҳар ҳокимлиги
Матбуот хизмати ва ўз
мухбирларимиз
хабарларидан.

Иқтисодийёт**СИФАТЛИ, ҚУЛАЙ
ВА АРЗОН**

Ўтган йилни яхши кўрсаткичлар билан якунлаган жамоалардан бири — пойтахтимиздаги «PGS» хусусий корхонаси жорий йилни эзгу ниятлар билан бошлади.

Хозирги кунда мазкур корхона ишчи-хизматчилари томонидан 18 турдаги рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда. Уларнинг барчаси сифатли, кўркам, ихчам, ишлатишда оддий, жуда қулайлиги билан ажралиб туради ҳамда нархларининг нисбатан арзонлиги эътиборга сазовордир.

Ўтган 2003 йилда корхонада ишлаб чиқарилган янги маҳсулотлар — тиббиётда муваффақиятли қўлланилаётган массаж каравотлари, электр қозонлар ва электр сандал харидорларни мамнун этмоқда.

— Бугунги кунда юртимизда кичик ва хусусий бизнес иқтисодий тараққиётга эришиш борасида муҳим ўрин тутмоқда. — дейди корхона раҳбари Полянте Свешников. — Шунинг учун ҳам давлатимиз томонидан иқтисодий сиёсатда кичик корхоналар ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш устувор йўналиш ҳисобланади бежиз эмас.

Жорий йилда ҳам корхона тадбиркорларининг мақсадлари тинмай изланиш, баракали меҳнат туйғали янгидан янги рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқаришдир.

**ИШ ҲАМ
ЯРАТИЛАДИ**

Пойтахтимизда фаолият юритаётган корхоналар орасида «Хуршидабону» хусусий фирмасининг алоҳида ўрни бор. Чунки мазкур корхонада дастурхонимиз кўрки бўлган азиз неъмат — кўллаб турдаги нон ва нон маҳсулотлари ишлаб чиқарилмоқда.

Корхонанинг 120 нафар малакали, ўз ишининг усталари бўлган ишчи-хизматчилари ўтган йили 25 хилдаги бири-бирдан мазали, хушбўй, тўйимли ва шифобахш нон маҳсулотларини аҳоли дастурхонига етказиб берди. Айниқса, улар орасидаги «Тансиқ нон» ҳамда «Хон қизи» парhez нонлари харидорларни мамнун этмоқда.

Мазкур фирма маҳсулотлари — сифатли, бўрсилдоқ ва иссиқ нонлар цехларга ўрнатилган хорижий технологияларда ишлаб чиқарилмоқда.

Янги йилда корхона тадбиркорлари улкан режаларни амалга ошириш тадоригини кўрмоқдалар, яъни корхонада қандолатчилик цехини ишга тушириш режалаштирилган. Бу борада фирмага латвиялик ҳамкорлар билан қўшма, корхона тузиш ҳам кўзда тутилган. Эътиборли томони, жорий йилда фирмада 20 та янги иш ўринлари яратилади.

**Муҳаббат
ҲАБИБУЛЛАЕВА**

**СОҒЛОМ ОИЛА —
СОҒЛОМ КЕЛАЖАК ДЕМАКДИР**

Умид билан турмуш қуришга аҳд қилган, янги оила бўсағасидаги бахтиёр ёшларнинг олдида бугунги кунда масъулиятли вази-фалар турганлиги сир эмас. Маълумки, соғлом ота-онадан соғлом фарзанд дунёга келади. Шунинг учун ҳам бугунги кунда никоҳдан ўтиш арафасида турган ёшларнинг соғлиқларини текшириб, тиббий кўрикдан ўтказишга муҳим эътибор қаратилмоқда. Тиббий кўриқнинг аҳамияти, бу борада шахримиздаги ФХДЭ бўлимлари ва «Бахт» уйларида амалга оширилаётган ишлар тўғрисида Тошкент шаҳар Адлия бошқармаси бошлигининг ўринбосари Гулнора ИНОМЖОНОВА бизга қуйидагиларни гапириб берди.

—Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 5 июлдаги 242-сонли қарорига мувофиқ қабул қилинган «Оилада тиббий маданиятни ошириш, аёлларнинг соғлигини мустаҳкамлаш, соғлом авлод туғилиши ва уни тарбиялашнинг устувор йўналишларини амалга ошириш чора-тадбирларининг мақсадли дастури»нинг ижроси бўйича маълум ишлар йўлга қўйилган. Республика-мизда соғлом авлодни шакллантириш борасида шаҳар Адлия бошқармаси, ФХДЭ бўлимлари ва никоҳ уйлари ҳамда нотариал идоралар ходимлари томонидан катор ижобий ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, ҳар бир ФХДЭ бўлими ва никоҳ уйларида янги тузилаётган оилалар учун «Ёш оила» мактаблари ташкил қилинган бўлиб, бу курсларга ҳуқуқшунослар, педагоглар, шифокорлар, руҳшунослар ва бошқа мутахассислар жалб қилинган. Никоҳни қайд этиш учун ариза билан мурожаат қилган ёшлар бу курсларда доимий равишда қатнашиб, мутахассислардан ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб оладилар. Шунингдек, тиббий кўриқнинг аҳамияти нималардан иборат эканлиги ҳақида тўлиқ маълумотга эга бўлишади. Ҳақиқатан ҳам бугунги кунда ёш оила қураётганларни тиббий кўрикдан ўтказишга катта эътибор қаратилмоқда. Ўтган йил Адлия бошқармасининг иш режасига кўра ФХДЭ бўлимлари томонидан никоҳга тиббий кўрикдан ўтказиш тизимида қуйидагиларга эътибор қаратилди:

—ёшларни соғлом оила барпо этишга тайёрлаш бўйича ФХДЭ

бўлимлари ва никоҳ уйлари қошида доимий ишловчи «Ёш оила» мактаблари ишини янада яхшилаш чора-тадбирларини амалга ошириш:

—корхона,ўқув юртлари ва маҳаллаларда ФХДЭ ходимлари томонидан Ўзбекистон Республикаси «Оила» Кодексининг 15-16-17-моддалари, яъни никоҳ ёши ва никоҳ тузишга монелик қиладиган ҳолатлар,айниқса қариндошлар ўртасидаги никоҳлар бўйича маърузалар қилиш, давра суҳбатлари ўтказиш ва кечалар уюштириш режалаштирилган.

«Ёш оила» мактаби курслариға нафақат тиббиёт ходимлари, балки педагог ва маҳаллалар фаоллари қатнашиб, «Оила муқаддас», «Соғлом оилани барпо этиш», «Оилада тиббий маданиятни ошириш» каби мавзуларда ўз тавсияларини беришмоқда. Шунингдек, Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Адлия бошқармаси, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг шаҳар бўлими, Фафур Фулом номидаги маданият ва истироҳат боғининг Маънавият ва маърифат бўлими, «Жар» спорт-соғломлаштириш мажмуи, Никоҳ ва оилавий маросимлар маркази ҳамкорлигида «Жар» спорт соғломлаштириш мажмуида 2003 йилдан бошлаб «Оила—муқаддас Ватан» ёш оила қурувчилар мактаби ташкил қилиниб, маърузотлар ҳар ойнинг охиригича қилинган бўлиб, Бундан ташқари Адлия бошқармаси ходимлари томонидан шахримиздаги маҳалла, мактаб, коллеж, лицей, корхона ва ташкилотларда оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, соғлом оилани шакллантириш борасида, қариндошлар ўртасидаги

никоҳ ва барвақт никоҳнинг олдини олиш каби мавзуларда кенг қилинган ишлари олиб борилмоқда.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, ушбу амалга оширилаётган тадбирларимиз «Соғлом авлод» ҳамда «Она ва бола» Давлат дастурларига мувофиқ давом этаётган ишларимиз натижасидир.

Ўтган йили шахримизда жаъми 15 мингдан ортиқ никоҳ қайд қилинган бўлиб, улардан 85 фоизи тиббий кўрикдан ўтган. Аксарият ёшлар «Ёш оила» мактаби машғулотларида қатнашганлар.

Жорий йилнинг 1 январидан бошлаб Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 25 августдаги қарорига мувофиқ оилалар мустаҳкамлигини таъминлаш, ирсиятга боғлиқ ва туғма касалликларга чалинган болалар туғилишини олдини олиш мақсадида ҳар бир янги оила қураётган шахслар никоҳни қайд этишдан олдин мажбурий тиббий кўрикдан ўтиши белгилаб қўйилган.

Уйлаймизки, бугунги кунда янги оила қуриш истагида бўлаётган ёшлар тиббий кўрикдан ўтишнинг аҳамияти ва муҳиятини тўлиқ тушуниб етадилар. Бу келгусида уларнинг бахтиёр ва соғлом турмуш кечиришлариға, шунингдек соғлом ва баркамол фарзандлар тарбиялашлариға тўла асос бўлишиға умид боғлайди.

Юртбошимиз таъкидлаганларидек «Оила, унинг муаммолари, унинг иқболи ҳам давлатимиз, ҳам жамиятимиз эътибори марказида бўлиши керак». Дарҳақиқат, бугунги кунда соғлом оиланинг таркиби топиши, она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш давлатимиз олдида турган устувор вазибалар сирасига киради. Зеро, соғлом оила, соғлом авлод — соғлом жамият таянчи ҳисобланади.

**Дилорам ИКРОМОВА
ёзиб олди.**

СУРАТЛАРДА: «Ёш оила» мактабида машғулот пайти; (иккинчи суратда) ФХДЭ бўлими ва «Бахт» уйи ходимлари иштирокида тиббий кўрик бўйича ўтказилган семинардан лавҳа.

2004 йилнинг Меҳр ва мурувват йили деб эълон қилиниши шахримиз транспортчиларини ҳам мамнун этди. «Тошшаҳарйўловчитранс» Давлат уюшмаси томонидан амалга ошириладиган саъй-ҳаракатлар ҳам бевосита шу хайрли йўналишга қаратилади.

2004 — Меҳр ва мурувват йили

**ҚУЛАЙЛИКЛАРДАН ТРАНСПОРТЧИЛАР
ҲАМ БАҲРАМАНД**

Уюшма бошқаруви раисининг буйруғи бўйича йил давомида кўпгина хайрли ишлар амалга оширилади. Тармоқ корхоналарини ижтимоий ривожлантириш йўлида қўриладиган тадбирлар ҳам эътиборни ўзига тортади. Автомобиль транспорти ва йўл ҳўжали-ги ходимлари Тошкент

шаҳар қасаба уюшмаси кўмитаси билан биргаликда бажарилиши лозим бўлган юмушлар қўлами ҳам кенгдир.

Ижтимоий ҳимоялаш билан бирга соғломлаштириш, дам олиш, оммавий маданий тадбирларни ўтказиш, спортга жалб этиш каби масалаларга

ҳам катта аҳамият берилди. Йил давомида нишонланадиган байрам тадбирлари учун 46 миллион сўмлик маблаг ажратилади.

«Ижтимоий қўллаб-қувватлаш, моддий ёрдам кўрсатиш», «Хуқуқий қўллаб-қувватлаш ва хуқуқий билимни ошириш» йўналишларида ҳам

саъй-ҳаракатлар кўрсатилади. Кўп болали ва кам таъминланган оилаларға санаторийларда давола-ниш учун имтиёзли йўлланмалар берилади. Уюшма тизимидаги тиббиёт-санаторий қисми ҳам малакали даволаш ишларини йўлга қўяди.

Нафақадор ва ногиронларнинг айрим тоифалари вакиллари транспортда юрвчи ойлик йўл чипталари ни сотиб олишда имтиёздан фойдаланадилар. Шу тариқа шаҳар транспортчилари учун ҳам Меҳр ва мурувват йилида кўп қулайликлар яратиб берилди.

Анвар АББОСОВ

Шарқ дурдоналари

ОЗ-ОЗ ЎТГАНДИ
ДОМО БЎЛУР...

• Бир фозил кишидан сўрадилар:

— Кўп одамлар мол-давлати кўпроқ бўлган кишига дўст бўладилар, бунинг сабаби нима?

— Мол-давлат бундай одамларнинг — махбуби, махбуб қаерда бўлса унга таъзим қилдилар.

• Арасту Ҳаким айтади:

— Дунёда ҳаммадан кўра ҳасадчининг юки оғирдир, чунки у бахтли одамларни кўролмай, ҳасад туфайли келадиган ҳамма қайғу-аламлар юкени ўз устига ортиб юради.

• Инсон табиати галати: у бойлигини йўқотса қайғуради, аммо ҳаётининг кунлари мангуга йўқолаётганлиги билан иши йўқ.

• Бир араб донишманди айтади:

— Уч нарса кўнглига ташвиш келтиради, тинч маишати бузади: ёмон кўшни, ноқобил фарзанд, бадфелъ хотин.

• Бахт-иқболга магрур бўлиш мастлиги ичкили мастлигидан кўрқинчироқдир.

• Эгри ишнинг сояси ҳам эгри бўлади.

• Ўтган иш учун ҳасрат ва надомат чекмоқ ақли одамлар иши эмас.

Икки иш қўймас бани одамда даҳр ичра мажол: Бир таассуф ўтган ишга, биттаси амри мажол.

Одам эрсанг, кўп таассуф қилма ўтган иш учун, Айтмагил сўзни мажолу, чекмагил ундан малол.

• Уч неъмат қадрига уч тоифа одам етади: ёшлик қадрига — қарилар, саломатлик қадрига — беморлар, хотиржамлик қадрига — ғам-ташвишли кишилар.

• Ҳар ким ақлу фаросат этагини маҳкам ушласа, мартабани ошади ва эл ўртасида обрўли, эътиборли бўлади. Нафс буйруғига бўйин эгса хор-зорлик гирдобда ҳалок бўлади.

• Афлотундан сўрадилар:

— Файласуф, олим одамсан. Қани айт-чи, шунча ўқиб нима натижага келдинг?

У жавоб берди:

— Фақат бир нарсани англадим: ҳеч нарса билмас эканман!

• Ота-она болани дунёга келтирганликлари учун эмас, уни одобли, ахлоқли қилиб воёга етказганликлари учунгина олқишга сазовор бўладилар.

• Мабодо муродингиз гахари қўлингизга кирса, уни асрашда сустлик қилманг, гафлатда қолиб, қўлдан бой берманг, иккинчи марта уни излаб тополмайсиз, ҳар қанча пушаймон бўлсангиз ҳам фойда бермайди, отилган ўқ қайтиб келмайди.

• Ҳар бир ишга самимий дўстларингизнинг иттифоқи ва маслаҳатлари билан киришинг. Кучингиз етадиган ишга майл этинг, номуносиб ишга кадам қўйсангиз, урдасидан чиқа олмай пушаймон қиласиз.

Кимки енгиллик қилиб гар чекса тиг, Тишлагай бармогин, айтгай: «Во дариг!»

• Ақли, кўнглида дард ва муҳаббат бўлган одам кўрганидан ибрат ва эшитганидан сабоқ олади. Дардсиз, муҳаббатсиз, тош қалбли одам бу ҳислатдан бегонадир.

• Ҳар ким насиҳат олишни ёки насиҳат қилишни истайди, аммо оз киши уни қабул қилди.

Ҳаж ислом динининг бешинчи устуни ҳисобланади. У исломий тақвимга кўра Зул-Ҳижжа ойининг дастлабки икки ҳафтасида амалга оширилади.

Республика Ҳаж ҳайъатидан олинган маълумотларга қараганда, 2004 йил 10 январь — 12 февраль кунлари Ўзбекистоннинг 3800 фуқароси Саудия Арабистонига бориб Ҳаж ибодатларини амалга оширишади. Уларга хизмат кўрсатувчилар ва тиббий ходимларни қўшиб ҳисоблаганда, бу йил республикамизнинг 4000га яқин фуқароси муқаддас Каъбани зиёрат қилиб қайтишади. Шу мавзуга бағишлаб ўтказилган матбуот анжуманида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузурдаги Дин ишлари бўйича кўмига раиси Шоазим Миноваров бу йил ҳожиларнинг сони бўйича ҳеч қандай чекловлар белгиланмаганини маълум қилди.

Собиқ иттифок даврида бутун мамлакатдан йилига 10-15 киши, Ўзбекистондан 3-4 киши ҳажга борган бўлса, Мустақиллик йиллари 40 мингга яқин фуқароларимиз Ҳаж ибодатини адо этиш имкониятига эга бўлишди. Бу сафар маҳалла идоралари ва туманлардан ҳам ариза топширувчилар сони Республика Ҳаж ишчи гуруҳи томонидан чекланмади. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузурдаги Дин ишлари бўйича, Ўзбекистон мусулмонлар идораси, шунингдек бошқа мутасадди ташкилотлар масъулларидан иборат ишчи гуруҳ барча ташкилий ишларни амалга оширди. Саудия Арабистонининг Тошкентдаги элчихонаси эса белгиланган тартибда ўз вақтида ҳужжатларни расмийлаштириб берди.

Ҳаж маросими билан боғлиқ

тўловлар миллий валютаимиз қадрининг мустаҳкамланганлиги учун ўтган йилларга нисбатан 20 фоизга арзонлаштирилди. Бунга авиачипта нархи, меҳмонхона тўловлари, Ҳаж «Авоид» солиғи, қурбонлик маросими, транспорт харажатлари, уч маҳал иссиқ овқат ва бошқа барча харажатлар кирради.

ИСЛОМ ДИНИНИНГ
БЕШИНЧИ УСТУНИ

Ислом динининг энг муқаддас байрамлари — Рамазон ва Қурбон ҳайитларидир. Рамазон ҳайити арафасида Ислом динининг асосий устунларидан бири рўза ўз ниҳоясига етказилса, Қурбон ҳайити арафасида динимизнинг бошқа бир устуни — муқаддас Ҳаж ибодати амалга оширилади. Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги қўлга киритганидан буён ҳар йили тўрт мингга яқин фуқаро ҳожилик уновига сазовор бўлиш бахтига муяссар бўлмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг Ҳаж ва Умра ишларини ташкил этувчи ишчи гуруҳ мажлисида белгиланган вазифарларга кўра, фуқароларимизни Саудия Арабистонига жўнатиш 10 январда бошланиб, 17 январга қадар давом этади. Уларни кутиб олиш ва меҳмонхоналарга жойлаштириш мақсадида 11 кишидан иборат ишчи гуруҳ 2003 йил декабрь ойидан бери Жиддада тайёргарлик ишларини олиб боришди. 27 кунга мўлжалланган Ҳаж сафаридан сўнг ҳожиларимиз 5-12 февраль оралгида Тошкентга қайтишади. Бу мақсадда Ўзбекистон ҳаво йўллари миллий авиакомпанияси томонидан Тошкент-Жидда-Тошкент йўналиши бўйича 32та махсус рейс ташкил қилинган.

Республика Ҳаж ҳайъатининг ижобий янгиликлари сирасига бу йил биринчи мартаба ҳожиларимизга қўлайлик яратиш мақсадида 4 кишидан иборат ошпазлар гуруҳи ҳам Саудия

Арабистонига жўнатилаётганини эътироф этиш лозим. Бу гуруҳ сафар чоғида ҳожиларимизга миллий таомлар тайёрлаб бериш билан шуғулланишади. Ўзбекистонлик расмий ходимлар орасида 78та элликбоши, 25та ишчи гуруҳ аъзоси ва 20га яқин тиббий ходимлар бор. Шу билан бирга мамлакатимизнинг Саудия Арабистонига элчихонаси, Жиддадаги Бош консуллик вакиллари ҳам ташкилий ишларда фаол иштирок этишмоқда.

Саудия Арабистони ҳукумати ҳам ҳажга катта эътибор билан қарамоқда. 2004 йил ўрта ҳисобда Саудия Арабистонига 160 мамлакатдан икки ярим миллиондан ортиқ ҳожилар ташриф буюриши кутилмоқда.

Саудия Арабистони Ҳаж ишлари вазирлиги Ҳаж маросимининг тўғри йўлга қўйилишини таъминлаш мақсадида диний мутахассислардан иборат 730 кишини кенгаши-назоратчи, 150 кишини таржимон этиб тайинлади. Мамлакат Ҳаж кўмитасида ва Ҳаж учун махсус ташкил этилган 59та марказда фаолият олиб борадиган бу мутахассислар турли мамлакатлардан ташриф буюрган ҳожиларнинг ибодатлари муваффақиятли ва шаръий жиҳатдан муқаммал амалга оширилишига ёрдам беришади. 30 мингга яқин махсус полиция кучлари эса Макка шаҳрида хавфсизлик чоралари таъминлашни учун хизмат қилишади.

Ҳожиларга қўшимча қўлайлик яратиш мақсадида бу йилдан бошлаб Фарғона, Андижон ва Наманган вилоятлик зиёратчилар божхона ва чегара расмиятчиликларини бевосита жойларда амалга оширилади.

**Авазбек БЕРДИҚУЛОВ,
«Жаҳон» АА**

«Умид ниҳоллари» — 2004

МАЙДОНДА — ЁШ
ФУТБОЛЧИЛАР

Фарзандларимизни соғлом ва баркамол қилиб воёга етказишда мамлакатимизда жорий қилинган уч босқичдан иборат «Умид ниҳоллари», «Баркамол авлод» ва «Универсиада» спорт ўйинлари катта аҳамият касб этмоқда. Ҳар йили мактаб ўқувчиларидан тортиб, олий ўқув юрти талабаларигача маънавий баркамоллик, жисмоний соғломлик сари етакловчи ушбу мусобақаларда қатнашиб келмоқдалар. Энг қувонарлиси, спортнинг оммабоп ва қизиқарли турлари бўйича ўтказиладиган юқоридаги мусобақаларда қатнашувчи ёшлар сафи тобора ортиб бормоқда.

Куни кеча Юнусобод туманидаги 220-мактабда мактаб ўқувчилари ўртасида ўтказиладиган «Умид ниҳоллари» мусобақасининг футбол тури бўйича туман босқичи учун 7-8-синфлар ўртасидаги мусобақалар бўлиб ўтди.

Унда қатнашган спортчи ёшлар ўзларининг бор маҳорат ва тезкорликларини намойиш этиб, чиройли ўйин кўрсатдилар ва ўз мактабларининг қолиблар сафидан ўрин олишига ҳисса қўшишга ҳаракат қилдилар.

— Миллионлар ўйини деб

ҳисобланган футболнинг барча ўғил болаларга мактаб бўлиши табиий, — дейди мусобақаларга ҳакамлик қилган Фарход Қаландаров. — Туманимизда болалар спортини ривожлантириш, ўқувчиларнинг спорт билан шуғулланишлари учун шарт-шароит яратишга ҳаракат қилмоқдамиз. Бундай мусобақаларнинг тез-тез ўтказилиб турилиши ёшларимизга ҳар томонлама фойда келтиради деб ўйлайман.

Ушбу қизиқарли мусобақанинг ўтказилишига ҳар томонлама катта тайёргарлик

кўрган ва қўлай шарт-шароитни яратиб берган 220-мактаб директори Зебо Ҳолиқуловани ҳам суҳбатга тортидик.

— Мактабимизда 804 нафар ўғил-қизлар таълим-тарбия оладилар, — дейди у. — Уларнинг пухта билим олишлари, жисмонан соғлом бўлиб воёга етишлари йўлда жамоамиз билан ҳаракат қилмоқдамиз. Фан олимпиадалари, кўрик-танловлар, давра суҳбатлари, қизқарли учрашувлар шу йўлда хизмат қилмоқда. Биз спортни ривожлантиришга ҳам алоҳида эътибор қаратганмиз. Яхши жиҳозланган спорт зали, каратэ, кикбоксинг, шахмат-шашка, футбол, волейбол каби спорт тўғрақлари мунтазам фаолият кўрсатиб келмоқда.

Шиддатли, муросасиз ўтган мусобақада 258-мактабнинг чапдаст футболчилари 1-ўринни қўлга киритдилар. 97-мактаб 2-ўринга, 21-мактаб эса 3-ўринга муносиб деб топилди.

Ҳаяжонли, томошабинларнинг қўллаб-қувватлаб туришлари билан янада кўтаринкиликда ўтган ушбу мусобақа барча ўқувчиларда катта таассурот қолдирди.

Шоира МУҲАМЕДОВА

ЙИЛ САМАРАЛИ
ЯКУНЛАНДИ

Республика Тошкент фонд биржаси ўтган йилни самарали яқунлади. Йил давомида мазкур фонд бозорига 1 минг 617 та акциядорлик жамиятлари томонидан 6 минг 933 та битим тузилди.

Корпоратив облигация ва қимматбаҳо қозғолардан тушган умумий тушум 35,7 миллиард сўмга етди. Ўтган йили биржанинг сотиш бўйича пул айланмаси 2002 йилга нисбатан 60 фоизга кўпайди. Биржа ёрдамида Тошкент чинни заводи оёққа турди. Қўрилган тезкор чора-тадбирлар натижасида заводнинг ишлаб чиқариш кўрсаткичлари сезиларли даражада ошди.

Корхонага хорижий инвестицияларнинг жалб этилиши ўз самарасини бермоқда. Ўтган йили завод 655 миллион сўмлик чинни маҳсулотлари ишлаб чиқарган бўлса, жорий йилда бу кўрсаткични 800 миллионга етказиш режалаштирилган. Бугунги кунда заводда 585 нафар ишчи фаолият юритмоқда. Жорий йилда яна қўшимча 100-120 та ишчи ўринлари ташкил этилиб, маҳсулот турларини 20 тага кўпайтириш кўзда тутилмоқда.

**А.ГАФФОРОВ,
«Туркистон-пресс»**

Ажойиботлар

ЎЗ ТОШИНГИЗНИ
БИЛАСИЗМИ?

Кимга қайси тош маъқул ва мос келиши ҳақида қадимдан ривоятлар юради. Уларда, жумладан, қайси ойда туғилганларга қандай тош тўғри келиши ҳам белгилаб чиқилган.

Январь — тўқ қизил ёқут тош оиди. Табиатда бундан ташқари яшил-сарик, бинафша, ҳатто қора рангдаги ёқутлар учрайди. Январнинг яна бир тоши пушти ранг чақмоқтошдир.

Февраль — бу ойга бинафшаранг сафсартош мос. Қадимги юнонлар бу тошни майхўрликдан сакловчи восита деб билишган. Февралга сутранг оқиш тош ҳам тўғри келади.

Март ойда ҳаммаёқ мовий тусга киради. Гулзору дарахтлар анвойи ҳидлар таратади. Баҳорда туғилганларга қўқиш-зангори рангдаги тош ёки яшил чақмоқтошни (қизил доғчалари бўлса янада яхши, айтишларича, у қон кетишини тўхтатар экан) тавсия этамиз.

Апрель — масъум илиқ ҳисларга берилиш оиди. Тошларнинг энг аслларини шу ойда туғилганларга совға қилса арзийди. Энг ялтироқ тош—тоғ биллири. Энг қиммати—олмос. Тошлар ичида биринчи бор тақинчоқлар ясалган тош қаҳрабодир. Қаҳрабо шифобахш кучга эга. Йилнинг энг омадлий оиди апрель деса ҳам бўлади.

Майда дарахтлар барг ёзади. Шунинг учун бу ой ўзига яшил рангини танлаган. У қимматбахо зумрад ёки хризопрос (ярим қимматбахо тош)ни маъқул кўради.

Июнь — Ёзда гуллар қийғос очилади. Бу ойнинг аҳиқ ёки яшил рангли малохит тошлари ажойиб жилолари билан келишни лол қолдиради.

Ой тоши — ўзидан нафис кўкимтир ранглар таратувчи александрит бинафша-яшил тусда бўлади, жилосида кишининг кўзи камашади.

Июль — иссиқ ой, шу боис унинг тожида оловранг лаъл тош ёки сарғиш-қизил рангдаги сирдолик тоши ярқирайди.

Август — Куз нафаси сезила бошлайди. Олтинранг шаффоф хризолит, сердолик, сердоникс деган тарғил тусдаги қимматбахо тошлар ҳам куз келишидан дарак беради.

Сентябрь — салқин ой, тошлар ҳам қорамтир тусга кира бошлайди. Бу ойга тўқ кўкрангдаги ёқут, мовий лажувард тошлар мос келади.

Октябрь ойига икки турдаги тош — ранг-ранг жилвали тур майин ва оқ-қора онал безаклари ҳосилдор.

Ноябрь — бўғиқ, изғиринли бўлсада унинг қимматбахо ялтироқ тоши—топаз иссиқлик, ҳарорат маъносини англатади. Ваҳший ҳайвоннинг ёниқ кўзларини эслатувчи тошлар ҳам бу ой учун мосдир.

Декабрь йилни ниҳоялайди. Унинг сарғиш-яшил ва мовий рангли циркон ҳамда зангори феруза тошлари чиқиб келаётган куёшда ялтираган қорни эслатади. Айтганча форсий «феруза» сўзи «ғалаба» маъносини англайди. Қайси аёл голиб бўлишни истамайди!

Китоб—билим булоғи

«02»: ҲОДИСАЛАР

- А.Икромов туманидан тушган хабарга кўра, 1965 йилда туғилган тадбиркор В.Собиров ариза билан мурожаат қилиб, «Роберт» исмли шахс товламачилик йўли билан сотилган уйнинг ҳужжатларини қайтариб бериш эвазига аризадан 1.000 АҚШ долларини талаб қилаётганини маълум қилиб, қонуний чора кўрилишини сўраган. Ўтказилган тадбир вақтида 1961 йилда туғилган А.Амзаянц далилий ашё билан ушланди.
- Усмон Носир кўчасидаги «Чинор» кафеси олдида, 1967 йилда туғилган А.Саидов ва 1975 йилда туғилган Б.Мирвалиевлар ўзларига тегишли бўлган 1.000 АҚШ долларини, 1974 йилда туғилган тад-

биркор, Янгийўл туманида яшовчи Т.Бойматовга 1.300.000 сўмга сотиб, тўлиқ ҳисоб-китоб қилиб бўлгандан сўнг далилий ашё билан қўлга олинди.

- Ҳамза тумани, Х.Абдуллаев кўчасида яшовчи Ж.Тўраев таниши 1968 йилда туғилган А.Содиқовнинг уйда меҳмонда бўла туриб, «Кодак» фотоаппарати, «Самсунг» видеомагнитофонини ўғирлаб кетган. У тез орада далилий ашёлар билан ушланди.

- Юқоридаги ҳолатлар юзасидан тергов ҳаракатлари олиб борилювчида.

- Шарқшунослик институти 3 босқич талабаси Каримова дарсдан сўнг уйига қайтаётган эди. Бир нотиҳиш бола унга гап ота бошлади. Гап орасида кизнинг сумкасидаги 270.000 сўмлик «Нокия-6100» русумли

КУТУБХОНАЧИЛАР АНЖУМАНИ

Ўзбекистон кутубхоначилар уюшмасида «Кутубхоначилар уюшмаси: тизим, бошқариш ва хизматлар» мавзuida семинар ўтказилди. Тадбир Гёте институти ва Очқ жамият институти — Ўзбекистон Кўмак жамғармаси ташаббуси билан ташкил этилди.

Ҳозирги кунда кутубхоналарнинг муҳим ахборот манбаи сифатидаги роли кундан-кунга ортиб бормоқда. Кутубхоначиликда янгилаш иш услублари ва илғор ахборот технологияларини ҳаётга татбиқ қилиш, Интернет хизматини кўрсатишда тўрт йилдан бери фаолият кўрсатиб келатган Ўзбекистон Кутубхоначилар уюшмасининг ўрни муҳим. Мазкур уюшма республикамиздаги етакчи жамоат ташкилотларидан бири ҳисобланади.

Тадбир иштирокчилари бугунги кунда Ўзбекистон кутубхоначилик фаолиятидаги янги бошқариш усуллари, ахборот- кутубхоначилик ишини ислоҳ қилиш каби масалалар билан

танишдилар. Бундан ташқари, республика вилоят ва шаҳарларидан келган кутубхона раҳбарлари кутубхоначилик фаолиятини стратегик режалаштириш, шу соҳа бўйича германиялик ҳамкасбларнинг иш тажрибаслари, ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида маблағ билан таъминлаш, янги аъзоларни жалб этиш масалаларини ўргандилар. Шунингдек, республикамизда кутубхоначилик ва ахборот инфратузилмасини янада ривожлантиришда давлат ва жамоат ташкилотлари, халқаро жамғармаларнинг ўзaro фаолиятига доир долзарб масалалар муҳокама этилди.

С.НАЗАРХЎЖАЕВА,
«Туркистон-пресс»

уяли телефонни тортиб олиб қочиб кетди. Жабранувчи бирдан бақира бошлади. Яқин орадаги милиция ходимлари воқеадан дарҳол хабар топиб жиноятчинини қўлга туширдилар. Унинг 1984 йилда туғилган Т.Рустам эканлиги аниқланди.

- Корея Республикаси Маданият маркази қоровуллари Докучаевский ва Курниковлар ўзарo тил бириктириб жиноятга қўл уришди.

Улар ушбу марказнинг раиси А.Муроднинг хонасидан «ДЭУ» мусиқали маркази ва «SAMSUNG» видеомагнитофонини ўғирлаб кетишадган вақтда милиция ходимлари томонида ушландилар. Қоровул ва унинг шериги ҳозирда панжара ортида милиция назорати остида.

Тошкент шаҳар ИИББ матбуот маркази материаллари асосида Сарвар СОБИРЛОВ тайёрлади.

ТИЖОРAT ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪПОНЛАР

Давлат Мулки кўмитаси Тошкент шаҳар бошқармаси ҳузуридаги «РОУТАХТ АУКСИОН» давлат унитар корхонаси Газетанинг 2003 йил 2 декабрдаги 233-сонидан берилган «ДИҚҚАТ, АУКЦИОН!» сарлаҳхали эълонда савдо кунлари 2003 йил 5, 12, 19, 26 декабрь 2004 йил 2, 9, 16, 23, 30 январь кунларида белгиланган аукцион савдоларига қўйилган, бугунги кунгача сотилмаган ер участкаларининг узоқ муддатли ижара ҳуқуқи савдолардан олинганлигини маълум қилади.

Суд қарорларини ижро этиш, судлар фаолиятини моддий-техника жиҳатидан ва молиявий таъминлаш департаментининг Тошкент шаҳар ҳудудий бўлими томонидан ваколатли органлар қарорларига асосан давлат даромадига ўтказиш ва қарз ҳисобига ундириш учун хатлашиб банд солинган қуйидаги автотранспорт воситаларининг қимматли савдоси ўтказилди.

1. "Заз-968" автомобили, 1988 йилда чиқарилган, давлат рақами М 49-54 ТН, бошланғич нархи 100 000 сўм, техник носоз;
2. "Москвич-412" автомобили, 1984 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақами Э 30-61 ТН, бошланғич нархи 150 000 сўм, техник носоз;
3. "Иж-2715" автомобили, 1991 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақам белгиси 97-85 ТНБ, бошланғич нархи 250 000 сўм, техник носоз;
4. "Газ-2411" автомобили, 1991 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақам белгиси 22-97 ТНС, бошланғич нархи 200 000 сўм, техник носоз;
5. "Газ-13" автомобили, 1969 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақам белгиси 10 АЖ 261, бошланғич нархи 300 000 сўм, техник носоз;

6. "Ваз-21063" автомобили, 1989 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақам белгиси 10 Х 88-30, бошланғич нархи 400 000 сўм, техник носоз;
7. "Маз-5549" юк автомобили, 1988 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақам белгиси 10 АР 220, бошланғич нархи 400 000 сўм, техник носоз;
8. "Камаз-5511" юк автомобили, 1995 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақам белгиси 10 АР 510, бошланғич нархи 1 000 000 сўм, техник носоз;
9. "Зил-130" юк автомобили, 1980 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақам белгиси 10 АЖ 971, бошланғич нархи 200 000 сўм, техник носоз;
10. "Газ-3307" юк автомобили, 1991 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақами 98-25 ТНБ, бошланғич нархи 782 800 сўм;
11. "Газ-53" юк автомобили, 1973 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақами 10 АН 634, бошланғич нархи 300 000 сўм, техник носоз;
12. "Зил-157" юк автомобили, 1976 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақами 10 АО 593, бошланғич нархи 550 000 сўм, техник носоз;
13. "Зил-130" юк автомобили, 1981 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақам белгиси 10 АЖ 976,

- бошланғич нархи 300 000 сўм, техник носоз;
  14. "Зил-555" юк автомобили, 1974 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақам белгиси 10 АЖ 634, бошланғич нархи 150 000 сўм, техник носоз;
  15. "Зил-4314166" юк автомобили, 1987 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақам белгиси 10 АР 834, бошланғич нархи 850 000 сўм, техник носоз;
  16. "БОРЭК" экскаватори, 1995 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақам белгиси 29-90 ТН, бошланғич нархи 650 000 сўм, техник носоз;
  17. "КАТО" автокрани, 1990 йилда ишлаб чиқарилган, давлат рақам белгиси 76-56 ТНП, бошланғич нархи 24 000 000 сўм, техник носоз.
- Қимматли савдоси 2004 йил 16-17 январда соат 10-00 да ўтказилди.
- Қимматли савдоси суд қарорларини ижро этиш, судлар фаолиятини моддий-техника жиҳатидан ва молиявий таъминлаш департаментининг Тошкент шаҳар ҳудудий бўлими биносида ўтказилди.
- Манзил: Тошкент шаҳри, Усмон Юсупов кўчаси, 3-уй, 2-қават.**
- Маълумот учун телефонлар: 144-54-08, 41-16-38**

Фуқаролик ишлари бўйича Тошкент шаҳар Шайхонтохур туманлараро судининг иш журитувига Тошкент шаҳар, Миробод тумани, Бехтерев кўчаси, 1-тор кўча, 2-уйда яшовчи Сайлиев Ўктам Рўзимовичдан ариза тушиб, у пул маблағлари қўйилган йўқотилган № 600537 idscupr 03 600214 usd cartsi сонли тақдим этувчига деб берилган ҳужжатларни ҳақиқий деб топиш ва уларга бўлган ҳуқуқни тиклашни сўраган.

Ушбу йўқолган ҳужжатларни сакловчига эълон чиққан кундан эътиборан 3 ой ичиде ўзининг мазкур ҳужжатида бўлган ҳуқуқлари тўғрисида Шайхонтохур туманлараро фуқаролик судига мурожаат этишини сўраймиз.

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти томонидан 2002 йил 29 июлда Алмардонов Илхам Алиқович номига берилган В 087091 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Спорт

**ДАСТЛАБКИ
БАҲСЛАР
ОМАДЛИ КЕЧДИ**

Аввал хабар берганимиздек, Филиппиннинг Пуэрто-Принцесса шахрида бокс бўйича Осиё чемпионати баҳслари давом этмоқда.

Мусобақаларнинг дастлабки икки куни чарм кўлқоп усталаримиз учун анчагина омадли кечди. Хусусан, 81 килограммгача вазнда Нодир Фуломов, 51 килограммгача вазнда Тўлашбой Дониёров, 69 килограммгача бўлган боксчилар ўртасида Шерзод Хусановлар ўзларининг илк беллашувларини галаба билан яқунлашди. Шунингдек, яна бир боксчимиз Беҳзод Хидиров ҳам чиройли галаба қозониб, кейинги босқичга йўналди.

Афсуски икки спортчимиз — Жаҳонгир Сувонкулов таиландлик боксчига, энг тажрибали қатнашчиси — собиқ жаҳон чемпиони Ўткирбек Хайдаров эса Корея Республикаси вакилига ютқазиб қўйди.

**ИМТИҲОН
ВАЗИФАСИНИ
ЎТАДИ**

Тошкент вилоятидаги «Дўстлик» хўжалигида мамлакатимизнинг энг кучли стол теннис усталари «ТОП-12» номли республика турнирида ўз кучларини синаб кўришди.

Мусобақада асосан Тошкент шахри ва пойтахт вакиллари галаба учун кураш олиб боришди.

Спортда «Ўз уйингда ҳатто деворлар ҳам ёрдам беради» деган ҳикмат бор. Дарҳақиқат, маъзур турнирда ҳам ушбу ҳикматнинг ҳақиқатга қанчалик тўғри келишининг яна бир қарра гувоҳи бўлди.

Шундай қилиб аёллар ўртасида собиқ мамлакат чемпиони, Тошкент вилояти вакили Манзура Иноятова голиблар сафини бошқарди. Қолган икки совринли ўринлар тошкентлик Светлана Гета ва Екатерина Левиналарга насиб этди.

Эрақлар баҳсида ҳам голиблик наҳидасини суриш пойтахт вилоятлик Анвар Каримовга насиб этди. У тошкентлик спортчи Алишер Комиловни орда қолдирди. Учинчи ўринни эса майдон «эгаси» Александр Дюгай эгаллади.

Стол тенниси бўйича ушбу қизиқарли мусобақалар Қаттарда бўлиб ўтайдиган жаҳон чемпионати олдидан ўзига хос имтиҳон вазифасини ўтади.

Ўзбекистон Давлат матбуот қўмитаси томонидан 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигига берилган № 00179 рақамли гувоҳнома йўқолганлиги сабабли
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Шахмат ўз гоёлари билан гўзалдир. Чунки унинг жозибаси эътиборни жалб этувчи кучидадир. Аммо гоё гўзаллигига амалий ўйин чоғида эмас, балки унинг шаклини яратиш жараёнида баҳо берамиз. Мазалининг моҳияти гоёт мураккаб кечадиган ўйин гўзаллигини қандай тушунишадир. Ўйиндаги ана шу кўркамлик, жозоба мезони ниҳоятда ранг-баранг, айни чоғда барқарор ҳамда сенга боғлиқ эмас. Унинг нухса ва шакллари турли-туман. Ҳўш, шахматнинг ўзи нима? Шахмат ўйинининг охири борми ўзи ё...

Бу мураккаб саволларга алоҳида тўхталиб ўтсақда, энди буюғини донишмандлардан эшитсак.

Асрма-аср, халқ афсоналаридан оғизма-оғиз кўчиб бизнинг асримизгача етиб келган шахмат (шатранж) ўйинининг қаерда иختиро қилинганини бутун дунёдаги тарихчилар ҳинд мамлакатига боғлайдилар. Шунинг учун ҳам ҳар бир афсонада қандайдир ҳақиқат излари бор эканининг гувоҳи бўламиз. Келинг, афсонага қўлоқ тутаёлик.

Қадим замонда Ҳиндистонда бир золим подшо ҳукм сурган экан. У жуда ҳам баджаш, одамларни менсимайдиган, ўзини эса юқори даражадаги «донишманд» деб ҳисоблар экан. Қўнлардан бир кун у «Ким менга зериктирмайдиган шундай бир ўйин кашф этсинки у менга ёқиб қолса, албатта иختирочига тилаган нарсасини бажо келтириман», деб ҳаммага овоза қилибди. Кўпчилик қўлдан келганча уни, бунини қилиб подшоҳга кўрсатишпти, аммо ҳеч қайсиси подшоҳга ёқмабди. Шунда доно ҳинд чўпони подшоҳ ҳузурига келиб, шатранж ўйинини иختиро қилганини айтибди ва унинг мазмунини тушунтирибди: «Икки рақиб (бир томони оқ, бир томони қора сипоҳлар) бир-бирига қараб жанг қиладилар, уларнинг бошлиғи — шох. Унинг бир вазир (фарзин), икки руҳи, икки фили, икки оти ва саккизта пьедаси бор. Икки рақиб қўшин ўртасидаги жанг барча кучларни ишга солишни ёқтиради, — дебди шахмат иختирочиси бўлган ҳинд чўпони. — Жанг қизган пайтда шох ўз пьедаларининг кўмагига эҳтиёж ҳис этади, бўлмаса мот бўлиб қолади. Пьедаларнинг қайси бири бундай жанг майдонидан эсон-омон ўтиб, энг юқори хонага, яъни (8) хонага чиқа олса вазирлик даражасига кўтарилади. «Буни кўриб турган подшоҳ ё тавба деб, ёқасини ушлаб қолибди ва шохларнинг доимо кўмакка муҳтожлигини тушунди. Шахмат ўйинининг гоёси билан оз-моз танишиб чиққан подшоҳ шахматнинг ақл-идрок ўйи-

ни эканлигини ўз кўзи билан кўрсада бунинг сирини яхши фахмлай олмабди. — Тила тилагининг, — дебди подшоҳ. Кашфиётчи чўпон ҳурсанд бўлиб подшоҳга таъзим қилибди. — Кўрқма, хоҳишингни айтавер, бажаришга тайёрман. — Ҳимматингиз баланд, — дебди кашфиётчи. Буюринги, менга тахтанинг биринчи катаги учун бир дона, иккинчиси учун

ҳисоб юритмоқдалар, эрталабча тугатсалар ажаб эмас, — дебди сарой вазирини. Эрталаб подшоҳ ҳузурига бош ҳисобдон олим келибди ва ҳисоб натижаларини айта бошлабди. — Ҳисоби тугатдик. Аммо... — Аммонинг нимаси, ҳазинам қамайиб қолмайди, тезроқ бериб жўнат, — дебди подшоҳ. — Подшоҳи олам, агар билгингиз келса, ўша сиз айтган, «назари паст» сўраган бугдой биргина сизнинг омборингизда эмас, балки бутун ер юзиди ҳам топиламан. Ҳисоб шуни кўрсатган экан, шахмат кашфиётчиси сўраган бугдой доналарининг сони: 18. 446. 744. 073. 709. 551. 616ни ташкил қилган экан. Агар бу сондан иборат бугдой доналарининг қанчалигини яхшироқ тасаввур этмоқчи бўлсак, бунинг учун эни 10 метр, баландлиги 4 метр ва узунлиги 300 миллион километрдан иборат омбор кераклигини, яъни бу омборнинг узунлиги ер билан қўш ўртасидаги масофадан икки марта зиёдроқ бўлишини ёки бунинг учун бутун ер юзига саккиз марта бугдой экиб, ҳосил йиғиштириш лозимлигини ёки шунча бугдойни ташиш учун тўрт отли аравадан 628 миллиарди керак бўлишини биламиз.

Шунга ақли етган одамнинг кашфиёти ўзининг мураккаблиги, гўзаллиги билан ҳаммани ҳайратда қолдирмаслиги мумкинми ахир!

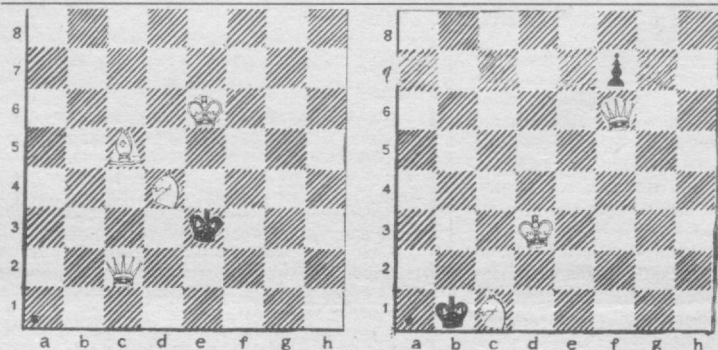
**Анвар ИНОҚОВ,
шахмат бўйича спорт
усталигига номзод.**

Сирли тўғриқиз

ШАХМАТ — ЗЕҲН-ИДРОК БАҲСИ

«Шахмат фақат ақл-заковат мусобақасигина бўлиб қолмасдан феъл-атворларнинг зеҳн-идрок баҳси ҳамдир», — деб ёзган эди йирик психолог академик Б.Ананьев.

икки дона, учинчиси учун тўрт дона, тўртинчиси саккиз... хуллас кейинги ҳар бир катаги учун олдингисидан кўра икки марта кўпроқ бугдой берсинлар. — Мен сенинг шу қадар паст кетишингни билмабман, — дебди калта ўйлаган подшоҳ. — Сен айтганингни оласан. Билиб ўй, ҳой чўпон, сен ҳимматининг қадрига етмадинг. Бор, ҳозир сенга бир қоп бугдой келтиришади. Кечки пайт подшоҳ «назари паст» шахмат иختирочиси чўпонни кетган-кетмаганлигини суриштирибди. — Олампахо, ҳисобдонлар бетўхтов

МАҲОРТИНГИЗНИ СИНАБ КЎРИНГ

- 1) Оқлар бошлаб икки юришда мот қилади.
- 2) Ушбу масалада ҳам икки юришда қоралар таслим бўлади.

Табиаат ажойиботлари

**ИХТИРОЛАРГА АСОС
БЎЛМОҚДА**

Қорақум чўлларида юмалоқбош деган юввошгина калтакесак яшайди. Унинг душманлари кўп, теп-текис чўлда яшириниш ҳам осон эмас. Юмалоқбош бунинг иложини топган. Хавф-хатарни сезган заҳоти бу калтакесак узала тушиб ётиб олади, худди безгақ тутаётгандек нуқул қулайверди. Натижада қум четга сурилаваради ва юмалоқбош бир зумда қум остига кириб кетади.

Биолог олимлар калтакесакнинг бу хунарини ўрганиб, худди шу тамойилда ишловчи қозик қоқадиган машина, бетон шиббаловчи тебратгич яратдилар. Биолог олимлар иختироларидан яна бир мисол: Австралияда яшайдиган кенгуруни кўпчилик ўқувчилар билади. Конструкторлар мана шу жониворнинг хатти-ҳаракатларини ўрганиш асосида сакраб юривчи машина моделини яратдилар. Бундай машинанинг афзаллиги шундаки, уни бошқа машиналар юриши мумкин бўлмаган жойларда ҳам бемалол ҳайдаб кетавериш мумкин.

Ўрта Осиёда, жумладан Ўзбекистонда учрайдиган кал-

такесакларнинг энг йириги эчкиэмардир. Унинг тили илонники сингари айри шаклида бўлгани учун ҳам кўпчилик олимлар ҳозирги илонлар эчкиэмарлардан келиб чиққанлар деб тахмин қиладилар. Унинг тишлари ҳам ўзгача тузилган, яъни у балиқ тутадиган қармоқ шаклида бўлиб тишлаган илжасини қўйиб юбормайди. Эчкиэмарга илон захри ҳам таъсир этмайди, аксинча улар билан озиқланади ҳам. Шунингдек, эчкиэмарлар одамга нисбатан жуда катта миқдордаги радиоактив нурга бардош беради. Бу жиҳатдан улар тошбақаларга ўхшайди. Илонлар ҳам катта миқдордаги нурланишга чидайдди. Илонлар орасида қоб-

ра алоҳида диққатга сазовор. У бошқа илонларга қараганда 5-6 баробар юқори нурланишга бардош берад экан. Судралиб юрвчиларнинг катта миқдордаги радиоактив нурга бардош бериши, эҳтимол уларнинг аждодлари қадим замонларда ерда табиий нурланиш юқори бўлган даврларда яхшигина иммунитет ҳосил қилганидан бўлиши мумкин.

Мослашшининг яна бир ажойиб тури аутономия ҳолиси билан боғлиқ. Масалан, калтакесакнинг думи қопқонга ёки йиртқич ҳайвон панжасига илиниб қолса, у думини ташлаб қочади. Бу муҳофаза реакцияси деб аталади. Йўқолган аъзонинг ўрнига янгиси ўсиб чиқади. Узилиб қолган дум бўлаги маълум вақтгача ҳаракатда бўлади, яъни қонда кислород тамом бўлгунча мускул ва асаб тоалари ўз вазифасини бажариб туради. Бундай хусусият жониворлар учун фойдасиз эмас, албатта, узилган дум бўлаги душманни чалғитиб туради, калтакесак эса беркиншига улгуради.

**Яхё ДАВЛАТОВ,
биология фанлари
доктори.**

Маслаҳат

**ПЎЧОГИЯМ
ФЙДАЛИ**

Бир неча томчи лимон шарбати озгина глициерин аралаштириб қўлга суртсангиз, териси юмшади.

Шарбати сиқиб олинган лимон пўчоғини ташлаб юборманг. Ошхона юмушларидан бўшагинингиздан сўнг лимон пўчоғи билан қўлингизни ишқаланг ва устидан мой упа суртиб қўйинг.

Ҳар куни ишлатадиган мой упангизга лимон шарбати аралаштириб қўйинг. Бир неча кундан сўнг юзингиз териси майин бўлиб қолганини сезасиз.

Лимон ва олмани қирғичдан ўтказиб икки қошиқ сметана қўшиб аралаштиринг. Бу ўз терисини озиқлантирадиган ажойиб ниқоб ҳисобланади.

Муассис:
Тошкент шаҳар
ҳокимлиги

**Бош муҳаррир
Акмал АҚРОМОВ**

Манзилимиз: 700000,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32

ТЕЛЕФОНЛАР:

ҳатлар — 133-29-70;
эълонлар:
133-28-95, 132-11-39;
факс: (3712) 133-29-09.

Ҳажми — 2 босма табоқ, офсет усулида босилади.
5576 нусхави босилади. Қўроғи бивини А-3

**Газета Тошкент шаҳар
Матбуот ва ахборот
бошқармасида 1-рақам
билан рўйхатга олинган.**

Душанба, сешанба, чоршанба,
пайшанба ва жума кунлари чиқади.
Нашр кўрсаткичи — 563

Нашрини етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтамтига» — 133-24-05 телефонига мурожаат қилишнинг мумкин.

Газета «Тошкент оқшоми»нинг компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

«Шарқ» нашриёт-нашриот акциядорлик компанияси босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюқ Турон» кўчаси, 41-уй.